

Păcatul mândriei

Biserica creștină a stabilit șapte păcate capitale: mândria, desfrânarea, lăcomia de mâncare, băutura, iubirea de arginți, invidia (pizmă), mânia și lenea.

Mândria izvorăște din inima omului (Marcu 7, 21-22), este prețuirea de sine peste măsură și atitudinea de superioritate sau de dispreț față de ceilalți oameni.

Deoarece prin mândrie au căzut atât îngerii cei răi, cât și cei dintâi oameni, mândria este privită ca începutul păcatului. Nu este credincios care să nu fie ispitit de acest păcat. Însuși Mântuitorul a fost ispitit spre acest păcat de către diavol, la începutul lucrării Sale în lume (Matei 4, 8-9).

“Mândria, mama relelor, care și pe diavol l-a făcut diavol, cu toate că nu era așa mai înainte.” (*Tâlcuiri la Epistola a doua către Corinteni*)

“Mândria nu este altceva decât pervertirea sufletului și boală grea, care se naște din prostie. Da, cel mai lipsit de mint eom din lume este cel mândru.” (*Din voi. Problemele vieții*)

“Adevărat cu cale au numit dascălii cei bătrâni pe mândrie mărire deșartă.” (*Din voi. Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur*)

“Rădăcina, izvorul și maica oricărui păcat este mândria. Din pricina ei omul a pierdut viața fericită a raiului. Din pricina ei și diavolul, care l-a înșelat pe Adam, și-a pierdut rangul ceresc de înger.” (*Din voi. Problemele vieții, p. 34*)

“Mândria îl coboară pe om”

Solomon arată în „Proverbele” sale că în timp ce cel smerit cu duhul capătă cinste, mândria omului îl scoboară pe acesta și îl acoperă pe om de rușine. Căci el se face astfel asemănător acelor îngeri care au făcut păcatul de neiertat de a-și dori cu nerușinare să ia locul lui Dumnezeu. Numai pe cei smeriți Dumnezeu îi împodobește cu înțelepciune, așa cum ne încredințează înțeleptul Solomon.

“Mândria este rădăcina păcatelor mari”

Psalmistul arată că mândria este rădăcina marilor încălcări de lege. Cine este smerit nu poate fi ucigaș (căci nu e lacom după bani și nu poate fi foarte gelos), nu e lacom de mâncare, băutura, bani, hoț sau pizmaș (căci se mulțumește cu ce dă Dumnezeu), nu este mânios (căci nu se consideră cel mai important), nu este desfrânat (căci el este

încredințat că trupul este templul Duhului Sfânt, neconsiderând că îi aparține), nu e hulitor (căci e recunoscător față de darul vieții primit de la Dumnezeu), nu e leneș (căci nu pune comoditatea sa pe primul plan). Mândria poate fi chiar o pricină de nesupunere față de legile țării. Legea ebraică prevedea pedeapsa cu moartea pentru acela care, din mândrie, nu asculta de preotul sau judecătorul destinat a rezolva cazurile grele privitoare la un omor, la o neînțelegere sau la o rănire. Se scotea astfel răul din mijlocul lui Israel pentru că tot poporul să audă și să se teamă, și să nu se mai îngâmfe.

“Omul mândru”

Solomon ne arată că înțeleptul se teme și se abate dela rău, dar prostul este nechibzuit și sigur de sine. Solomon ne încredințează că mândria ațâță certurile și ne spune că omul nesăbuit lovit de înfumurare și cu gânduri rele ar fi mai bine să-și pună mâna la gură pentru a nu stârni, în mânia sa, certuri. Fudulia poate cufunda omul în sărăcie: mai bine să fii smerit și să ai o slugă decât să fii fudul și să nu ai ce mânca, ne pune în gardă Solomon. Trufia se înalță adeseori din solul unei anumite corectitudini, cum se întâmplă cu cei mândri și disprețuitori, iar umilința crește de multe ori din lacrimile păcătoșilor, așa cum ne avertizează Isus în pilda vameșului și fariseului. Înțelepciunea, personificată în Proverbele lui Solomon, strigă că ea urăște trufia și mândria, purtarea rea și gura mincinoasă. Mândria este prezentă în discursurile falșilor învățători, sofiști și lacomi împotriva cărora vorbește apostolul Pavel într-una din epistolele sale.

“Oamenii mândri ce se cred înțelepți”

Solomon ne atrage atenția să nu ne socotim înțelepți și să nu ne biziim pe înțelepciunea noastră, ci să ne temem de Domnul și să ne abatem de la rău. Omul bogat este unul dintre aceia care cred că sunt înțelepți; pe acesta săracul priceput îl cercetează, arată același Solomon. În general putem să tragem nădejde de îndreptare mai mult de la un nesăbuit decât de la unul care se crede înțelept, ne previne Solomon. Proorocul Ieremia spune că e bine ca înțeleptul să nu se laude cu înțelepciunea lui, cel tare să nu se laude cu tăria lui, bogatul să nu se laude cu bogăția lui, ci cel ce se laudă să se laude că are pricepere și că-l cunoaște pe Dumnezeu, care face milă, judecată și dreptate pe pământ, căci în aceasta găsește plăcere Dumnezeu. Psalmistul ne asigură că nu se abate de la legea Domnului cu toate că îngâmfații îi aruncă batjocuri, că păzește din toată inima poruncile Domnului cu toate că dușmanii urzesc neadevăruri împotriva lui. El se roagă cerându-i lui Dumnezeu să aibă milă de credincioși pentru că aceștia sunt sătui de disprețul celor trufași și de batjocurile celor îngâmfați. Psalmistul se vaită că trufașii îl hărțuiesc și se războiesc cu el, că îngâmfații sapă gropi înaintea lui și îl prigonesc fără temeii, dar el ne asigură că nu va părăsi poruncile sfinte; El se plânge că niște îngâmfați îi întind curse și lațuri, dar ne spune că el se roagă la Dumnezeu pentru izbăvire. Psalmistul plânge pentru că niște îngâmfați s-au sculat împotriva lui și vor să-i ia viața și îl roagă pe Dumnezeu cel îndurător, milostiv, îndelung răbdător și

bogat în bunătate să-l întărească, să-l scape și să facă un semn pentru ca vrăjmașii săi să rămână de rușine. Isus a spus pilda vameșului și fariseului pentru aceia care credeau ei înșiși că sunt neprihăniți și îi disprețuiau pe ceilalți. Apostolul Pavel le spune romanilor să nu umble după lucruri înalte ci să rămână la cele smerite și să nu se socotească singuri înțelepți; să aibă simțiri cumpătate despre sine, potrivit cu măsura de credință împărțită de Domnul. Căci „dacă vreunul crede că este ceva, măcar că nu este nimic, se înșeală singur”, așa cum scrie același apostol galatenilor.

“Omul mândru lăudăros”

Omul mândru este adeseori lăudăros. Doar faptele bune în sine pot fi obiect de laudă, căci motiv adevărat de laudă (din partea altuia) este ceea ce este în inimă, și nu în înfățișare, spune apostolul Pavel Astfel fratele din starea de jos să se laude cu înălțarea lui, iar bogatul să se laude cu smerenia lui, după cum spune apostolul Iacob. Adesea oamenii se laudă nejustificat cu lucruri pe care le-au primit (bunuri, origine bună, sănătate, educație bună, etc) așa cum observă apostolul Pavel

“Omul mândru și necredincios”

Omul mândru este de multe ori ateu sau își zice în sinea sa că Dumnezeu nu pedepsește, că uită sau că își ascunde Fața și în veac nu va vedea, spune psalmistul, fiind împiedicat în judecata și vederea sa de întunericul de nori, așa cum se menționează în Cartea lui Iov.

“Omul mândru și batjocoritor”

Omul îngâmfat este deseori batjocoritor, arată Solomon Batjocoritorii sunt cauza certurilor, neînțelegerilor, ocărilor, stărilor sociale conflictuale, dincolo de faptul că își creează singuri suferințe și neplăceri, spune același Solomon. Cine își bate joc de sărac, își bate joc de Cel care l-a făcut, iar acesta va fi batjocorit de Dumnezeu, avertizează autorul „Proverbelor”. Batjocoritorul nu ascultă și nu-i place musturarea, așa că lor le sunt rezervate pedepsele, inclusiv loviturile, spre îndreptare, ne previne Solomon. Dacă vor rămâne neschimbați, nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu, arată apostolul Pavel Apostolii Iuda și Petru arată că în zilele din urmă (premergătoare apocalipsei) vor fi batjocoritori.

“Omul mândru și rău”

Omul rău și mândru, la adăpostul succeselor sale materiale, este disprețuitor, ucigaș și asupritor al celor nenorociți, lăudăros, ateu sau hulitor al Domnului, gura sa fiind plină de blesteme și înșelătorii, ne spune psalmistul. Sau, fericit și netulburat de suferințe, este îmbuibat, asupritor, are o limbă neobosită și devine pricină de poticnire pentru oamenii de rând, arată același psalmist. Psalmistul se roagă pentru pedepsirea

trufașilor. Dumnezeu îi cunoaște de departe pe cei îngâmfați, asigură psalmistul. El știe totul și cântărește toate faptele, precum spune Ana, una din soțiile lui Elcana, în rugăciunea ei fierbinte.

“Dumnezeu le stă împotriva celor mândri”

În „Levitic” Dumnezeu îi avertizează pe copiii lui Israel că va frânge mândria puterii lor. Solomon ne încredințează că Dumnezeu surpă casa celor mândri, dar întărește hotarul văduvei[68] și că își va bate joc de cei batjocoritori în timp ce celor smeriți le va da har. Psalmistul știe că Dumnezeu mântuiește poporul care se smerește și smerește privirile trufașe și îi sfătuiește pe cei lăudăroși să nu mai vorbească cu atâta trufie pentru că Dumnezeu mustră pe cei îngâmfați care au rătăcit de la poruncile lui Dumnezeu, pedepsește aspru pe cei mândri și frânge mândria domnitorilor. Ana, una din soțiile lui Elcana, necăjită de Penina pentru că era stearpă, își varsă sufletul înaintea Domnului recunoscând că Dumnezeu smerește și Dumnezeu înalță și până la urmă capătă rod, născându-l pe Samuel, care avea să devină un mare judecător, care a domnit cu dreptate peste Israel David, rugându-se Domnului, spune: „Tu mântuiești pe poporul care se smerește, și cu privirea Ta, scobori pe cei mândri”. Fecioara Maria, în discuția pe care o are cu Elisabeta, ruda sa și mama lui Ioan Botezătorul spune:

„Dumnezeu a arătat putere cu brațul Lui; a risipit gândurile, pe cari le aveau cei mândri în inima lor.

A răsturnat pe cei puternici de pe scaunele lor de domnie, și a înălțat pe cei smeriți.

Pe cei flămânzi i -a săturat de bunătați, și pe cei bogați i -a scos afară cu mâinile goale”.

Isus a criticat slava deșartă după care umblau cărturarii și fariseii; aceștia umblau după locurile dintâi la ospete, și după scaunele dintâi în sinagogi; le placea să le facă oamenii plecăciuni prin piețe, și să le zică: „Rabi! Rabi!”. Isus le-a amintit că numai Unul este învățătorul și că oricine se va înălța, va fi smerit; și oricine se va smeri, va fi înălțat, lucru aplicabil chiar la o masă, unde este bine să fim mutați de gazdă mai sus în loc să fim izgoniți în mod rușinos de pe locurile cele dintâi dacă se întâmplă să vină cineva mai cu vază. Apostolul Petru le spune preoților să se îmbrace cu smerenie, amintindu-le că Dumnezeu celor mândri le stă împotriva, iar celor smeriți le dă har, și numai în acest fel, smerindu-se sub mâna tare a lui Dumnezeu, ei vor fi înălțați la vremea potrivită.

Apostolul Iacob arată că Duhul pe care l-a pus Dumnezeu să locuiască în noi ne vrea cu gelozie pentru Sine și că în schimb, ne dă un har și mai mare și că de aceea spune Scriptura: „Dumnezeu stă împotriva celor mândri, dar dă har celor smeriți”. Dumnezeu surpă casa oamenilor mândri, își bate joc de cei batjocoritori, așa cum spune Solomon, stă împotriva celor mândri, cum spune Iacob[82], smerindu-le inima[28] prin suferințeși necazuri.

“Sursele mândriei”

Cunoașterea este una din pricinile de mândrie, căci „cunoștinta îngâmfă, pe când dragostea zidește” învață apostolul Pavel Adam și Eva au fost alungați din rai din pricina trufiei cunoașterii, pentru că au nesocotit porunca Domnului și au mâncat din pomul cunoașterii binelui și răului, arată Cartea Facerii Lucifer a căzut din cer din pricina trufiei, devenind Satan (dușmanul, diavolul), învață proorocul Isaia Puterea și bogăția reprezintă a doua cauză de mândrie. Regele asirian Sanherib, regii babilonieni Nabucadnețar și Belșatar, regii lui Israel Ozia, Ezechia, tânărul Adonia cad pradă acestui păcat. Ea cuprinde cetăți (Iacov, Tir, Efraim, Sodoma) și țări (Egipt, Israel, Iuda, Moab)

“Mândria domnitorilor”

Cartea întâi a împăraților relatează cum Adonia, pe care tatăl său, David, nu-l mustrase niciodată, s-a sumețit împotriva tatălui său, împăratul, uneltind pentru preluarea puterii.

Cărțile istorice ale Vechiului Testament relatează cum Dumnezeu a pedepsit trufia lui Sanherib, trimițând un înger care ucide 185 000 de soldați din tabăra acestuia, obligându-l să renunțe la lupta împotriva lui Ezechia. El se întoarce în țara sa unde este ucis de fiii săi, în timp ce se ruga în templu.

Cartea profetică a proorocului Daniel, care-i poartă numele, istorisește cum Nabucadnețar primise atâta putere, încât i s-a îngâmfat inima, și i s-a împietrit până la mândrie. Așa cum i-a tălmăcit Daniel visul său neliniștitor, el a fost îndepărtat de pe tron și a fost despuiat de slava lui: a fost izgonit din mijlocul copiilor oamenilor, a locuit la un loc cu măgarii sălbatici, i s-a dat să mănânce iarbă ca la boi, trupul i-a fost udat de roua cerului, i-a crescut părul ca penele vulturului și unghiile ca ghearele păsărilor; inima i s-a făcut ca a fiarelor; șapte vremi au trecut peste el, până când a recunoscut că Dumnezeu stăpânește peste împărăția oamenilor și o dă cui vrea; și atunci a fost reșezat în scaunul de domnie.

Belșatar nu învață nimic din istoria tatălui său și nu-și smerește inima, așa că mesajul lui Dumnezeu, scris de mâna Domnului pe tencuiala zidului împărătesc -continuă aceeași carte profetică- se împlinește nemilos, așa cum este tâlcuit de Daniel: Belșatar este ucis, domnia revenindu-i lui Dariu, Medul (Darius al II-lea Ochos, rege persan)

Cartea a doua a Cronicilor relatează cum împăratul Ozia, fiul lui Amația, a dus o viață plăcută lui Dumnezeu, ajungând un lider regional foarte influent, cu o armată foarte numeroasă și, devenit puternic, s-a sumețit: a intrat în Templul Domnului pentru a arde tămâie, faptă îngăduită doar preoților, fiii lui Aron, care au fost sfințiți s-o aducă. Înfruntat de preotul Azaria și cei 80 de preoți care-l atenționară că face un păcat- continuă cartea- el s-a mâniat pe preoți, și cum s-a mâniat, i-a apărut o lepră pe frunte,

pe care a avut-o până la sfârșitul vieții. El a locuit într-o casă deosebită ca lepros, căci a fost izgonit din Casa Domnului. Și fiul său, Iotam, era în fruntea casei împăratului și judeca poporul țării.

Aceeași carte a Cronicilor evocă cum, fiind bolnav de moarte, Ezechia a făcut o rugăciune Domnului, iar Domnul l-a vindecat. În loc să răsplătească binefacerea primită, Ezechia, părăsit de Dumnezeu care vroia să-i încerce inima, s-a îngâmfat din pricina bogățiilor și le-a arătat solilor babilonieni toate locurile unde își ținea lucrurile de mare preț. Atunci mânia lui Dumnezeu s-a abătut asupra lui, asupra lui Iuda și asupra Ierusalimului, însă Ezechia, smerindu-se din mândria lui, împreună cu locuitorii Ierusalimului, a făcut ca mânia lui Dumnezeu să nu vină peste ei în timpul vieții lui: Isaia îl anunță că, după moartea sa, țara va fi jefuită și copiii săi duși în robie la curtea Babilonului.

“Cetăți și țări mândre smerite”

În cartea proorocului Amos, acesta vestește faptul că Dumnezeu va pedepsi mândria cetății Iacov, unde luxul, desfătările și nedreptatea au devenit insuportabile: cetatea este dată în mâinile vrăjmașilor.

Biblia istorisește cum Dumnezeu a pedepsit Tirul, „târgul neamurilor”, care a „îngrămădit argint ca pulberea și aur „ca noroiul de pe ulițe”, „ai cărui negustori erau ca niște voievozi, și ai cărui târgoveți erau cei mai bogați oameni de pe pământ”, „ca să rușineze mândria a tot ceea ce strălucește și să smerească pe toți cei mari ai pământului”. Nabucodonosor al II-lea poartă un lung război (585-572 î.Hr) împotriva Tirului, care acceptă, în final, autoritatea Babilonului.

În cartea „Isaia” proorocul ce da numele cărții vestește: „cununa îngâmfată a bețivilor lui Efraim” va fi strivită. Căci judecătorii și soldații se clatină din pricina vinului și sunt amețiți de băuturi tari; preoții și proorocii așijderea: se clatină când proorocesc, se poticnesc când judecă; în plus sunt și batjocoritori.

Proorocul Ezechiel prezice că mândria Egiptului va fi nimicită de către „sabie” Babilonului; Egiptul, care era „ca un crocodil în mări, care se aruncă în râuri și tulbură apele cu picioarele lui și întărește valurile râurilor” va fi „prins” și zdrobit. Cei care „răspândeau groaza în țara celor vii”, cum sunt Mesec și Tubal, vor fi uciși de sabie. Este vorba de victoria lui Nabucodonosor al II-lea (Nabucadnețar în Biblie) împotriva Egiptului la Karkemiș, în anul 605.

Israelul va fi pedepsit pentru urâciunile sale (idolatrie, lăcomie, ucidere|omoruri, silnicie): popoarele cele mai rele vor stăpâni casele lor și mândria celor puternici va cunoaște sfârșitul, anunță același prooroc. Istoria arată că Nabucodonosor al II-lea supune Iudeea în 597 și duce o bună parte din populația captivă în Babilon.

Cetatea Sodomei a păcătuit și prin trufie, ne informează prorocul Ezechiel

Isaia proorocește ludei și Ierusalimului, muștrându-le pentru idolatria și lăcomia lor: la venirea lui Isus „omul va trebui să-și plece în jos privirea semeață și îngâmfarează lui va fi smerită: numai Domnul va fi înălțat în ziua aceea”.

Cărțile Bibliei arată cum Domnul face de rușine mândria lui Moab, pentru că locuitorii săi au fost idolatri, au batjocorit poporul Domnului și au fost semeți cu acesta.. Datele istorice arată că țara Moabului a fost cucerită de babilonieni în secolul al 6-lea, după care a dispărut ca țară.

În zilele din urmă, trufia, laolaltă cu multe alte păcate, va domina sufletele multora, avertizează apostolul Pavel.

“Lupta împotriva mândriei”

Psalmistul se roagă pentru păzirea de mândrie. Creștinul se îndepărtează de cei trufași, ne spune același psalmist. Iubirea creștinească alungă mândria, arată apostolul Pavel într-unul din cele mai emoționante pasaje ale sale, aflat în Epistola întâi către corinteni”.

Dragostea este îndelung răbdătoare, este plină de bunătate: dragostea nu pizmăiește; dragostea nu se laudă, nu se umflă de mândrie, nu se poartă necuviincios, nu caută folosul său, nu se mînie, nu se gîndește la rău, nu se bucură de neleguire, ci se bucură de adevăr, acopere totul, crede totul, nădăjduiește totul, suferă totul.

Dragostea nu va pieri niciodată. Proorociile se vor sfîrși; limbile vor înceta; cunoștința va avea sfîrșit.

Căci cunoaștem în parte, și proorocim în parte; dar cînd va veni ce este desăvîrșit, acest „în parte” se va sfîrși.(1Cor13.4-10)